

**Archeologische prospectie met
ingreep in de bodem
Oudenaarde, Volkegem,
Rekkemstraat**

Titel

*Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Oudenaarde, Volkegem, Rekkemstraat*

Auteurs

Annika Devroe, Jan Claesen

Opdrachtgever

Imwo - Invest nv.

Projectnummer

2013-019

Plaats en datum

Gent, 6 maart 2013

Reeks en nummer

*BAAC Vlaanderen Rapport 51
ISSN 2033-6898*

Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Technische fiche

Naam site: Oudenaarde, Volkegem, Rekkemstraat

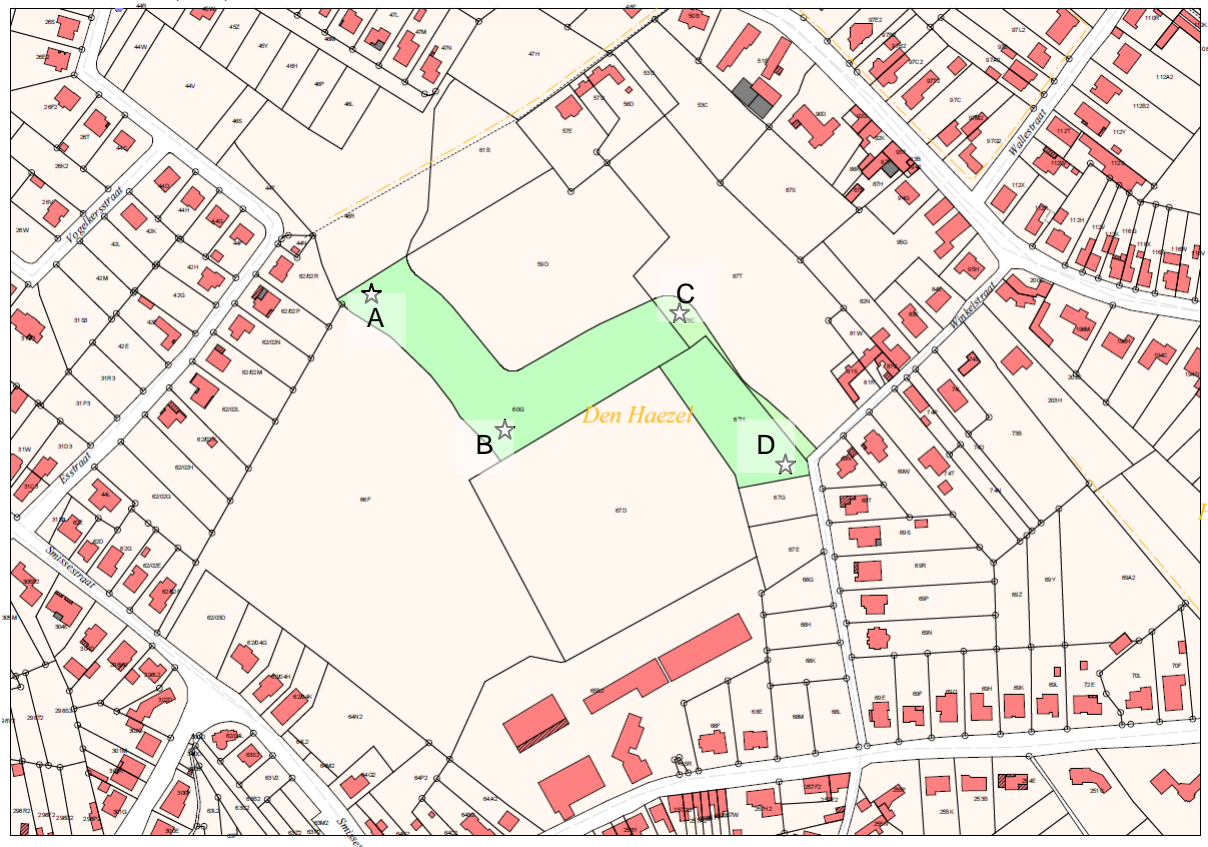
Ligging: Winkelstraat (raakt ten zuiden aan plangebied)
Gemeente Oudenaarde, Deelgemeente Volkegem
Oost-Vlaanderen

Topografische kaart:

Kadaster: Oudenaarde, afdeling 5, sectie A

Percelen: 60/G, 78/C, 67/H

Coördinaten:	A	X= 97604	Y= 170514
	B	X= 97683	Y= 170433
	C	X= 97774	Y= 170502
	D	X= 97846	Y= 170427

Onderzoek: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem

Projectcode: 2013-019

Opdrachtgever: Imwo Invest nv.
Kapelanielaan 9 – 9140 Temse

Uitvoerder: BAAC bvba

Vergunningsnummer: 2013/046

Naam aanvrager: Annika Devroe

Terreinwerk: 18/02/2013

Projectleiding: Annika Devroe

Verwerking: Annika Devroe

Wetenschappelijke begeleiding: /

Trajectbegeleiding:	Stani Vandecatsye (Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen)
Specialistisch onderzoek:	Niet van toepassing
Bewaarplaats archief:	BAAC bvba
Grootte projectgebied:	1,0991 ha
Grootte onderzochte oppervlakte:	1145,22 m ²
Termijn:	Veldwerk: 1 dag Uitwerking: 2 dagen
Reden van de ingreep:	Ontwikkeling van verkaveling van 17 eenheden Binnen de afgebakende zone zal een woonverkaveling gerealiseerd worden. Het plangebied is ca. 1,0991 ha groot en ligt op de rechteroever van de Schelde nabij de Riedekensbeek die hogerop ontspringt. Bodemkundig wordt het gebied gekenmerkt door een matig natte tot natte zandleembodem met verbrokkelde textuur B horizont (bodemseries Ldp, Ldc en Lhc).
Bijzonder voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Een dergelijke ligging op hoger gelegen vruchtbare gronden nabij een riviervallei was in het verleden erg gewild voor nederzettingen. Het hoog archeologisch potentieel wordt bevestigd door de bekende archeologische vindplaats onmiddellijk ten zuidoosten van het projectgebied (C.A.I.nr. 500231). Hier kwam Romeins bouwmateriaal aan het licht, een vondstcategorie die hoogstwaarschijnlijk wijst op de aanwezigheid van een Romeinse landelijke nederzetting, al dan niet met steen(sokkel)gebouwen (een zgn. Romeins villadomein). Gelijkaardig vondstmateriaal werd ook aangetroffen op een vindplaats (C.A.I. nr. 500232) ca. 700 m ten zuidzuidoosten van het projectgebied. Gelet op deze nabijgelegen vindplaatsen, de landschappelijk gunstige ligging en de omvang van het projectgebied is de kans reëel dat er tijdens de realisatie van de werken archeologische resten vernield worden.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zijn er sporen aanwezig?</i> - <i>Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?</i> - <i>In hoeverre is de bodemopbouw intact?</i> - <i>Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?</i> - <i>Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?</i>

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van occupatie?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf / nederzetting?*
- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*
- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?*
- *Wat is de impact van natuurlijke / antropogene erosie op de bodem en het bodemarchief op deze valleiwand?*
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

Resultaten:

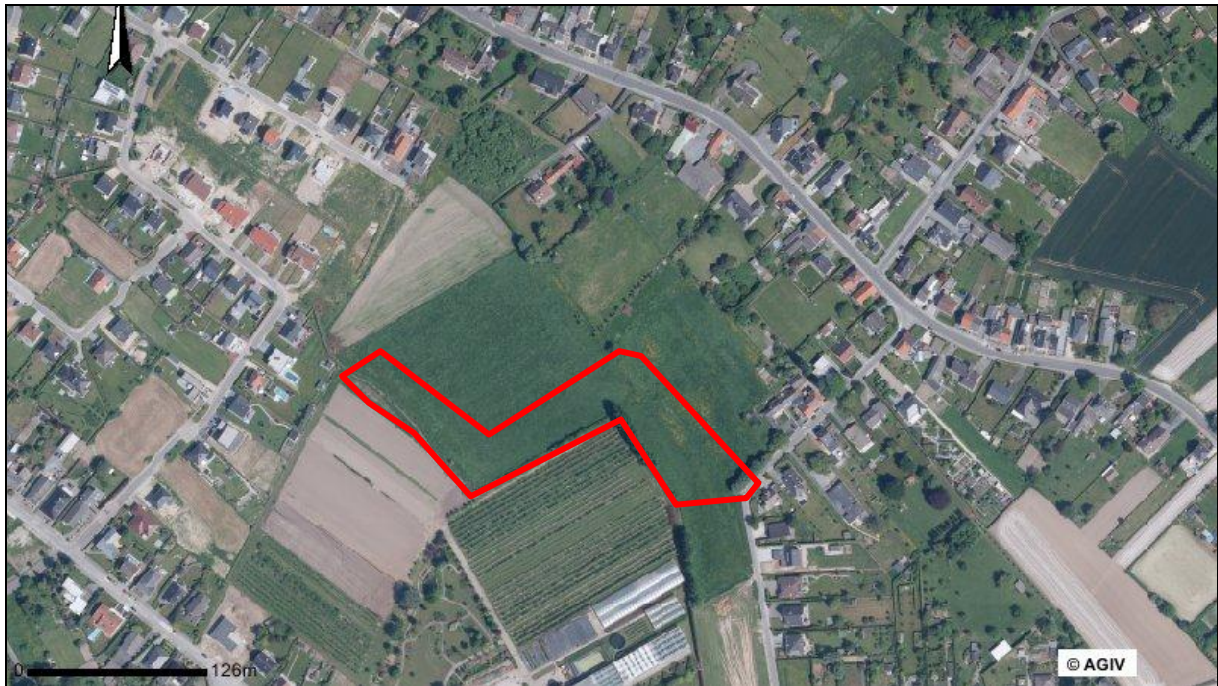
Er werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Inhoud

Technische fiche.....	3
Samenvatting.....	8
1. Inleiding.....	9
1.1. Algemeen.....	9
1.2. Doel van het onderzoek.....	10
1.3. Aard van de bedreiging	11
1.4. Opzet van het rapport.....	11
2. Methode	12
3. Bodemkundige en archeologische gegevens.....	13
3.1. Bodemkundige gegevens	13
3.1.1. Digitale bodemkaart van Vlaanderen	13
3.2. Beknopte historiek en archeologische gegevens	14
3.2.1. Historische achtergrond.....	14
3.2.2. Cartografische gegevens.....	15
3.2.3. Archeologische gegevens	18
4. Archeologisch onderzoek	19
4.1. Bodemopbouw.....	19
4.2. Sporen	20
5. Vondstmateriaal	21
5.1. Aardewerk.....	21
5.2. Metaal	21
5.3. Silex	21
6. Analyse en interpretatie	23
7. Besluit en waardering	23
7.1. Algemeen.....	23
7.2. Beantwoording onderzoeksvragen.....	23
7.3. Advies	24
8. Bibliografie	25
9. Lijst met figuren.....	26
10. Bijlagen	27
10.1. Lijsten	27
10.1.1. Sporenlijst.....	27
10.1.2. Fotolijst	28
10.1.3. Vondstenlijst	30

Samenvatting

In opdracht van Imwo-Invest nv heeft BAAC Vlaanderen een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein gelegen aan de Winkelstraat (raakt ten zuiden aan het plangebied) te Volkegem, Oudenaarde (gelegen in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het plangebied zal een verkaveling van 17 eenheden gerealiseerd worden door Imwo-Invest nv. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief zal verstoord worden (Figuur 1). Dit rapport vormt de schriftelijke neerslag van het verloop van het archeologisch onderzoek en de resultaten van het project.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een luchtfoto¹

Binnen het plangebied zal een verkaveling van 17 eenheden gerealiseerd worden door Imwo-Invest nv. Het projectgebied was ca. 1,0991 ha groot en ligt op de rechteroever van de Schelde nabij de Riedekensbeek, die hogerop ontspringt. Bodemkundig wordt het gebied gekenmerkt door een matig natte tot natte zandleembodem met verbrokkelde textuur B horizont (bodemseries Ldp, Ldc en Lhc). Deze zone werd door middel van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem onderzocht.

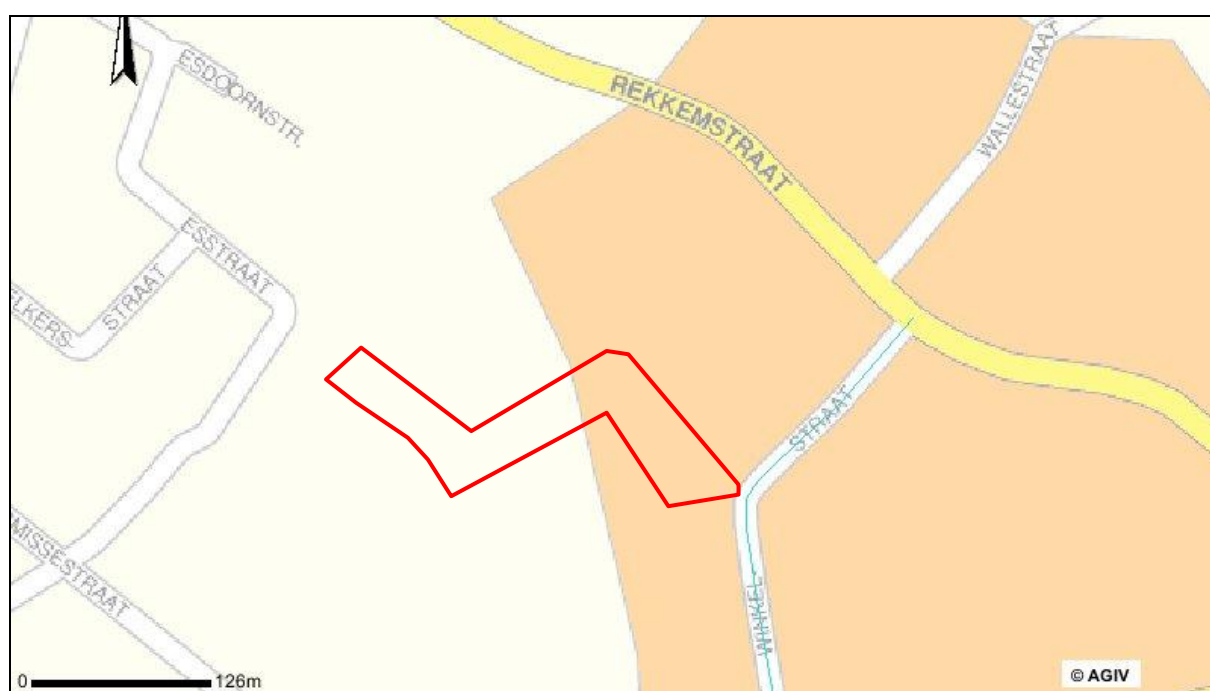
Er werd binnen het plangebied (1,0991 ha groot) 1145,22 m² (10,5 %) onderzocht. Er werden 6 werkputten aangelegd. Doordat in deze zes werkputten geen archeologisch relevante sporen werden aangetroffen, werden er geen kijkvensters aangelegd.

¹ AGIV 2013a

1. Inleiding

1.1. Algemeen

In opdracht van Imwo-Invest nv heeft BAAC Vlaanderen een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein gelegen aan de Winkelstraat (raakt ten zuiden aan het plangebied) te Volkegem, Oudenaarde (gelegen in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het plangebied zal een verkaveling van 17 eenheden gerealiseerd worden door Imwo-Invest nv. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief, en dus ook eventuele aanwezige archeologische resten, zal verstoord worden (Figuur 2, Figuur 3).

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de stratengids²

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de realisering van de verkaveling van 17 eenheden door Imwo-Invest nv. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Aangezien behoud *in situ* niet mogelijk was, is gekozen voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

² AGIV 2013b

Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart³

Binnen het plangebied zal een verkaveling van 17 eenheden gerealiseerd worden door Imwo-Invest nv. Het projectgebied ligt op de rechteroever van de Schelde nabij de Riedekensbeek die hogerop ontspringt. Bodemkundig wordt het gebied gekenmerkt door een matig natte tot natte zandleembodem met verbrokkelde textuur B horizont (bodemseries Ldp, Ldc en Lhc). Momenteel is het terrein in gebruik als akker- en grasland.

Het terrein waar de verkaveling gepland is, was ca. 1,0991 ha groot. Hiervan diende 12,5 % (dus 1373m²) onderzocht te worden. Er werd uiteindelijk in het totaal 1145 m² onderzocht in zes sleuven. Er werden geen kijkvensters aangelegd. Dit komt neer op ca. 10,5 % van het te ontwikkelen terrein.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 18 februari 2013. Projectverantwoordelijke was Annika Devroe. Jan Claesen werkte mee aan het onderzoek.

Contactpersoon bij de overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, was Stani Vandencatsye. Bij de opdrachtgever (Imwo-Invest nv) was dit Ellen Van Geyte. Er was geen wetenschappelijke begeleiding.

1.2. **Doel van het onderzoek**

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van occupatie?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*
- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?*
- *Wat is de impact van natuurlijke/antropogene erosie op de bodem en het bodemarchief op deze valleiwand?*
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

³ Provincie Oost-Vlaanderen 2013a

1.3. ***Aard van de bedreiging***

Op de betreffende locatie zal een verkaveling ontwikkeld worden in opdracht van Imwo-Invest. Deze zal gepaard gaan met graafwerken, waardoor het bodemarchief zal verstoord worden. Hierbij dreigen eventuele aanwezige archeologische restanten verloren te gaan. Ook de *in situ* bewaring van mogelijke archeologische waarden is hierdoor uitgesloten.

1.4. ***Opzet van het rapport***

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk wordt de toegepaste methode toegelicht. Vervolgens wordt er stilgestaan bij de bekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2. Methode

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedroeg ca. 1,0991 ha waarvan 1145 m² werd onderzocht. De methode van continue sleuven werd gebruikt: parallelle proefsleuven werden ononderbroken over het volledige terrein van de percelen aangelegd. De afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middelpunt tot middelpunt). De inplanting van de sleuven was vooraf met de opdrachtgever en het Agentschap Onroerend Erfgoed besproken. Hierbij werd circa 10,5% (ca. 1145 m²) door middel van zes proefsleuven in een vast grid onderzocht. Er werden geen kijkvensters aangelegd. Ter hoogte van perceel 76H kon een deel van het gebied niet onderzocht worden daar er een grote hoop zand lag van de naastliggende werf (zie foto 004).

De afgraving gebeurde door een kraan op rupsbanden van 21 ton met tandeloze graafbak van 2 m breed. Tijdens het onderzoek werd in iedere werkput machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van de leidinggevende archeoloog. Indien nodig werd het vlak lokaal verdiept. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. Alle sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen en foto's. Sporen-, foto-, en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan van het hele terrein. Oppervlaktevondsten werden ingezameld, als puntvondst ingemeten en op het plan aangeduid.

Een selectie van de sporen werd gecoupeerd. Deze selectie was voldoende toereikend om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschaafd om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Het profiel van de coupes werd manueel opgeschaafd, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. Vondsten uit de coupes werden stratigrafisch ingezameld. Sporen die na onderzoek (coupe) natuurlijk bleken te zijn of minder dieper dan 2 cm, werden niet getekend. Vondsten werden achteraf gewassen, genummerd en bewaard bij BAAC bvba.

Per sleuf werd, bij de aanleg ervan, een diepere profielput aangelegd zodat minstens 60 cm van de moederbodem zichtbaar was. Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen. Het profiel werd manueel opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven per horizont. Aan de hand van deze profielputten kreeg men een duidelijk beeld van de bodemopbouw en landschapsontwikkeling.

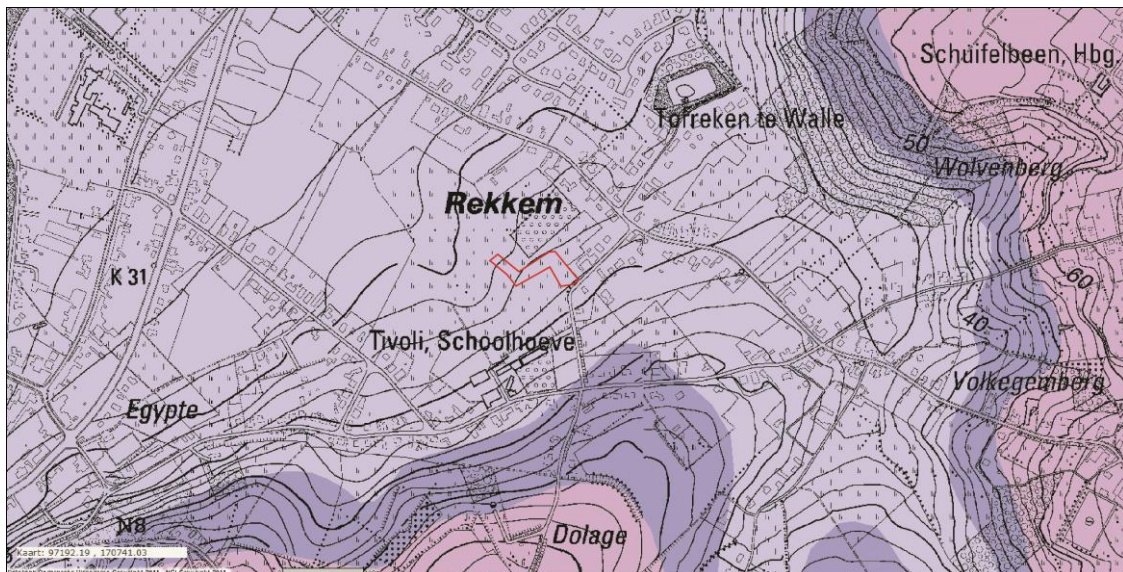
Met behulp van een metaaldetector (*XP Goldmaxx Power*) werden metaalvondsten opgespoord. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal gaf, werden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten werden enkel ingezameld wanneer zij zich aan het vlak bevonden of als ze zich in een spoor bevonden dat gecoupeerd werd. Vondsten werden als puntvondst op het plan gezet met de vermelding van het vondstnummer.

Na afloop van het onderzoek werden de werkputten gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Lhc-bodem: *natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont*

- L: textuur: zandleem
- h: drainage: nat met relatief hoge ligging, sterk gleyig
- c: profielontwikkeling: met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten), verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten)

Het plangebied is gelegen in het westelijk deel van het lemig Leie-Schelde interfluvium. Volgens de quartairgeologische kaart komen in het plangebied *eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (laat-pleistoceen), mogelijk vroeg-holoceen* voor (ELPw en/of HQ). De tertiaire ondergrond van het gebied bestaat uit het *Lid van Moen*, dat zich kenmerkt door grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen en *nummulites planulatus*⁷.

Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart (Lichtpaars: ELPw en/of HQ)⁸

3.2. **Beknopte historiek en archeologische gegevens**

3.2.1. **Historische achtergrond**

Volkegem is één van de fusiegemeenten van Oudenaarde, dat gefusioneerd is met Bevere, Edelare, Eine, Ename, Leupegem, Nederename, Volkegem (1965), Heurne, Welden, Melden, Mater (1971), Mullem en deel van Ooike (1977)^{9,10}.

Volkegem is een kleine landelijke gemeente aan de rechteroever van de Schelde. Sinds 1965 gefusioneerd met Oudenaarde. Het grenst aan Ename, Mater, Maarkedal (Maarke-Kerkem), Edelare en een stukje Schelde als grens met Oudenaarde. Het is een drassig gebied aan de Schelde, met een sterk hoogteverschil, waarbij het landschappelijk aansluit bij het plateau met koutercomplex van Mater, behorende tot de Vlaamse Ardennen. In het dorp ontspringt de Riedekensbeek. Vanaf 19^e eeuw zijn er infrastructuurwerken uitgevoerd voor de watervoorziening van de stad Oudenaarde.

Het dorpsplein met parochiekerk, gelegen bovenaan de helling van de Volkegemberg met uitzicht op de Schelde-vallei, ligt ver van elke hoofdweg. Belangrijke verbindingswegen zoals de steenweg Oudenaarde-Brakel-Geraardsbergen en de steenweg Oudenaarde-Aalst zijn beide historische wegen. Het traject van de kleine Romeinse zijweg van de grote Romeinse weg Boulogne-Tongeren is nog vrij onzeker, maar passeerde waarschijnlijk het dorpscentrum bij de kerk (vanuit Vloesberg via de

⁷ DOV Vlaanderen 2013

⁸ DOV Vlaanderen 2013

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013b.

Steenbergstraat, over de Volkegemberg en sloot aan vanaf de Wolvenberg bij de belangrijkste Romeinse weg Hofstade-Velzeke-Kortrijk). Het verdere traject richting Schelde is nog niet echt duidelijk, maar zowel de oude straattracés van Rekkemstraat als van Tivolistraat zouden het vervolg kunnen zijn.

Er zijn losse vondstmeldingen uit de Gallo-Romeinse periode gekend. De oudste vermelding "*Folkengem*", ca. 1110, is een Germaans toponiem "*woning van de lieden van Fulko*" en zou verwijzen naar een vroegmiddeleeuwse nederzetting. Op de kouter van Volkegem, werd begin jaren 1990 door het I.A.P., door middel van veldprospectie en boringen, een verloren gegane (vroeg-)middeleeuwse nederzetting gelokaliseerd. In de vroege middeleeuwen zou er in Volkegem al een eerste bidplaats geweest zijn. De Sint-Martinuskerk werd er vermoedelijk al in 7e eeuw opgericht waarvan later verschillende parochies werden afgesplitst (Leupegem, Edelare en Pamele). In 1110 werd het altaar van Volkegem samen met die van voornoemde parochies geschonken aan de abdij van Ename. Volkegem, Edelare en Leupegem behoorden administratief en juridisch tot één vierschaar afhankelijk van het leenhof van Pamele.

Er is een melding uit 1374 van "*tgoed te Volkeghem*", waarschijnlijk te situeren in de omgeving van de kerk en toen eigendom van de familie uter Galeyden, bezitters van de heerlijkheid Volkegem. Later behoorde de heerlijkheid Volkegem onder andere toe aan de familie de la Kethulle (16^e eeuw). Het was ingedeeld bij de kasselrij van het Land van Aalst na de aanhechting van een deel van het graafschap Brabant aan Vlaanderen. De landbouwgemeente Volkegem leverde arbeidskrachten aan de Oudenaardse textielindustrie. De lokale nijverheid bestond voornamelijk tot steenbakkerijen¹¹.

3.2.2. Cartografische gegevens

Het onderzoeksgebied wordt hieronder weergegeven op drie cartografische bronnen, namelijk de Ferrariskaart, de Atlas der buurtwegen en de Poppkaart.

3.2.2.1. Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (*Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik*) (Figuur 6) staat het onderzoeksgebied aangeduid als landbouwgebied¹². In het noordoosten van het gebied is er bewoning weergegeven, namelijk enkele huizen met bomen en struiken errond. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied is de woonkern van Volkeghem gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Rekkemstraat, de Tivolistraat, de Wolvenberg en de Volkegemberg) zijn reeds herkenbaar op de kaart.

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013c & Stad Oudenaarde 2013

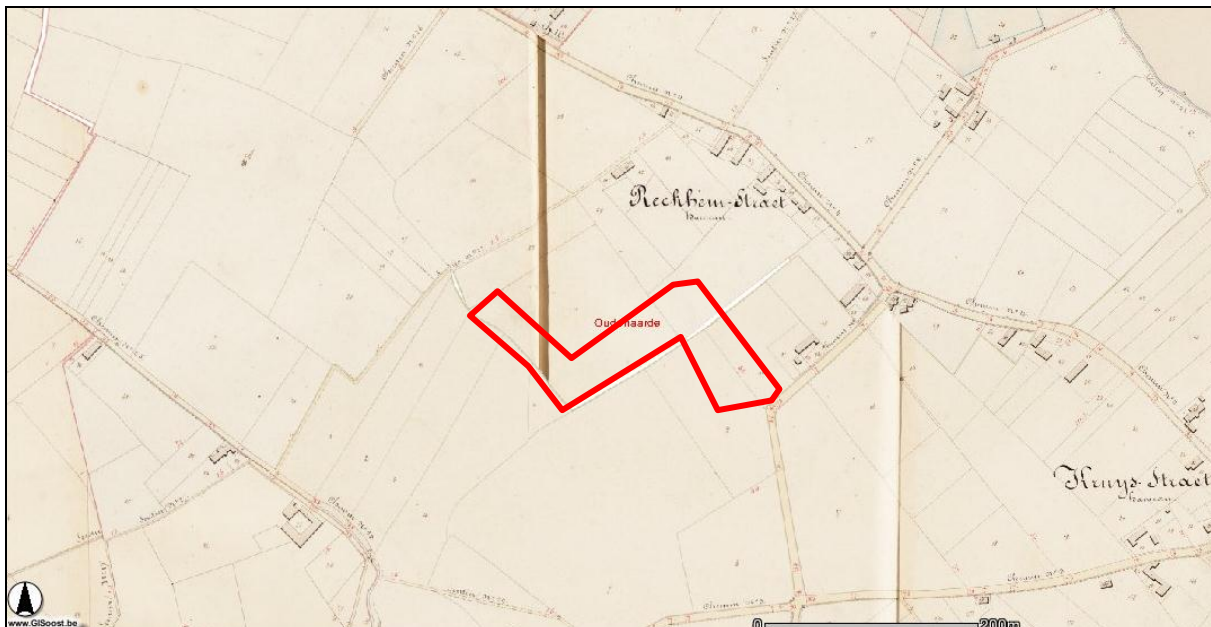
¹² Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013a.

Figuur 6: Aanduiding van het onderzoeksgebied op de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) (1771-1778)¹³

3.2.2.2. Atlas van de Buurtwegen (1841)

Op de kaart van De Atlas van de Buurtwegen, opgesteld vanaf 1841, is het onderzoeksgebied als landbouwgebied aangeduid¹⁴ en meer onderverdeeld in afzonderlijke percelen. De percelen zijn noordnoordoost-zuidzuidwest, noordwest-zuidoost georiënteerd. De bewoning ten noorden en ten zuidzuidoosten van het gebied is nog te zien, in een gewijzigd uitzicht. Ten zuidoosten ervan is de woonkern van Volckeghem gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Rekkemstraat, de Tivolistraat, en de Winkelstraat) zijn herkenbaar op de kaart.

Figuur 7: Aanduiding onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (1841)¹⁵

¹³ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013a

¹⁴ Provincie Oost-Vlaanderen 2013b.

¹⁵ Provincie Oost-Vlaanderen 2013b

3.2.2.3. Popkaart (tweede helft 19de eeuw)

De kaart van Philippe-Christian Popp (*Atlas cadastral parcellaire de la Belgique*) (Figuur 8), opgesteld in de tweede helft van de 19^e eeuw, geeft een vergelijkbaar beeld¹⁶. De percelen zijn noordnoordwest-zuidzuidoost georiënteerd. De onderverdeling en de oriëntatie zijn grotendeels hetzelfde als op de Atlas der Buurtwegen. De bewoning ten noorden en ten zuidzuidoosten van het gebied is nog te zien, in een gewijzigd uitzicht. Ten zuidoosten ervan is de woonkern van Volckghem gelegen. Grote delen van het huidige stratenpatroon (zoals de Rekkemstraat, de Tivolistraat, en de Winkelstraat) zijn herkenbaar op de kaart.

Figuur 8: Aanduiding onderzoeksgebied op de kadasterkaart van Phillipe-Christian Popp (1855)¹⁷

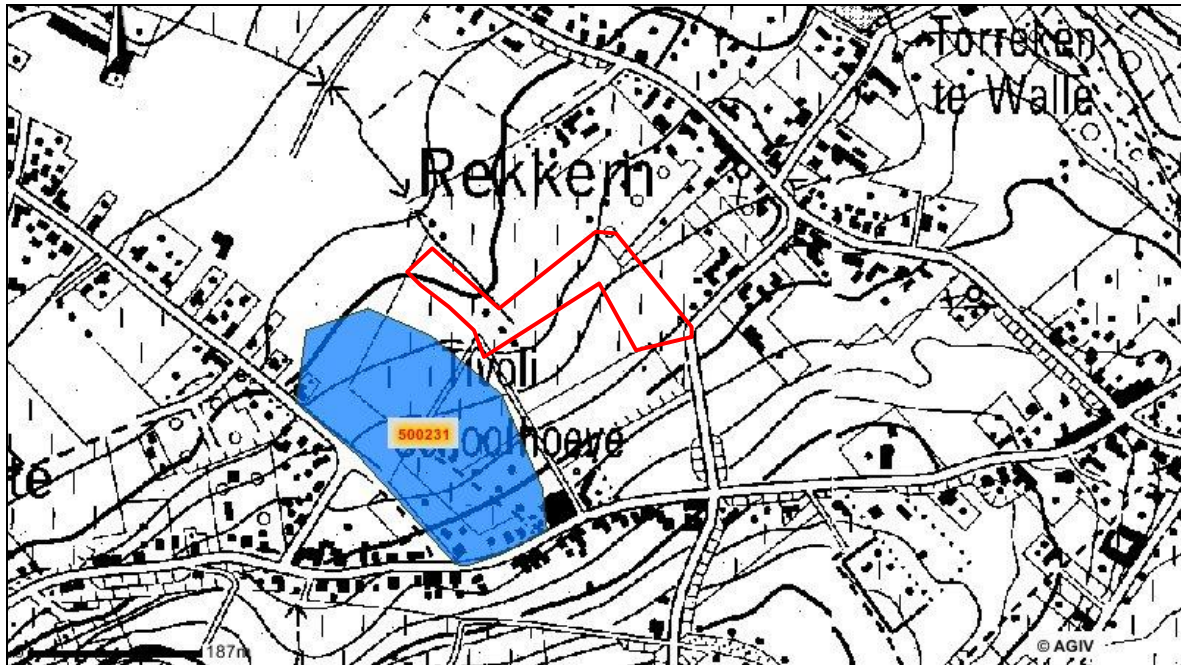
¹⁶ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013b.

¹⁷ Digitale Bibliotheek van de koninklijke bibliotheek van België 2013b

3.2.3. Archeologische gegevens

3.2.3.1. Voorgaande archeologische vondsten

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geeft verschillende archeologische waarden weer in de omgeving van het onderzoeksgebied (Figuur 9)¹⁸.

Figuur 9: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving¹⁹

Voor het onderzoeksgebied zijn nog geen gegevens gekend. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied ligt een gekende archeologische vindplaats, locatie 500231, gekend als structuur 500322. *Volkegem Tivoli* omvatte archeologische objecten uit de Romeinse Tijd, een vondstenconcentratie van bouw materiaal vermoedelijk van een Romeinse villa en een concentratie dakpannen.

Gelijkaardig vondstmateriaal werd ook aangetroffen ten zuidzuidoosten van het onderzoeksgebied, locatie 500232, gekend als 500323. *Volkegem Dolage* omvatte archeologische objecten uit de Romeinse Tijd, een vondstenconcentratie van bouw materiaal en verspreide dakpanfragmenten.

3.2.3.2. Archeologisch vooronderzoek

Op basis van de resultaten van de CAI, Centrale Archeologische Inventaris, kan men stellen dat het archeologisch potentieel voor het onderzoeksgebied te Oudenaarde, Volkegem groot is. Ten zuiden van het plangebied zijn twee vindplaatsen met (Romeins) vondstmateriaal gekend. Dit doet vermoeden dat bij het vooronderzoek dergelijke zaken aan het licht kunnen komen.

In opdracht van SHM Vlaamse Ardennen cvba en Imwo-Invest nv werd een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd door All-Archeo tussen 3 en 6 december 2012. Het projectgebied was gelegen ten noorden van het gebied dat nu werd onderzocht. Centraal in het onderzoeksgebied werden drie brandrestengraven aangetroffen. Er werd Romeins handgevormd aardewerk gerecupereerd. Daarnaast werden een vijftal greppelstructuren onderscheiden, waarvan de meeste tot de nieuwe of nieuwste tijd behoorden. Eén ervan zou op basis van het vondstenmateriaal ouder zijn. Verspreid over het terrein werden nog verscheidene sporen gevonden, die geïnterpreteerd zijn als kuilen, met een vermoedelijke datering in de nieuwste tijd. Ten slotte werden ook nog paalsporen onderscheiden, die waarschijnlijk ook in de nieuwe of nieuwste tijd te situeren zijn²⁰.

¹⁸ CAI 2013.

¹⁹ CAI 2013.

²⁰ Reyns N. 2013.

4. Archeologisch onderzoek

Dit hoofdstuk vormt een toelichting bij de gevonden sporen. Eerst wordt er echter even stil gestaan bij de opbouw van de bodem binnen het plangebied.

4.1. Bodemopbouw

Het onderzoeksgebied is gesitueerd in de Vlaamse Ardennen. Hierdoor kunnen in de omgeving de hoogtes van getuigeheuvelds en steile hellingen opgemerkt worden.

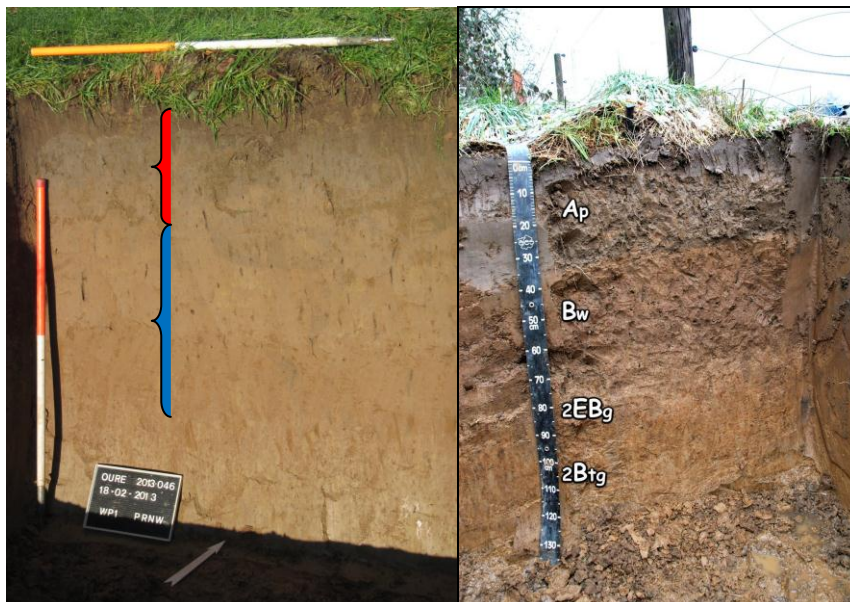
Het oostelijk deel van het onderzoeksgebied ligt op de flank van een helling. Ter hoogte van WP1, aan het zuidoostelijke punt, is de hoogte 28,34 m TAW. Het middelste en westelijke gedeelte ligt op een minder steil gedeelte. Het noordoostelijk deel van WP3 bevindt zich op 24,58 m TAW en het noordwestelijk gedeelte van WP6 op 19,50 m TAW. Dit geeft een hoogteverschil van ca. 8m over het terrein. Door de hoge gevoeligheid voor bodemerosie van de leembodems op het plateau heeft zich in de dalen en aan de voet van het plateau, zoals op deze site, colluvium afgezet.

Tijdens het onderzoek kon de bodem in detail bestudeerd worden.

Het hoogst gelegen profiel aan de oostelijke zijde komt inderdaad overeen met een Ldp bodem. De textuur is zandleem, en er komen roestvlekken (gley) vanaf 60cm diepte voor. Het grondwater bevindt zich dieper dan 120cm. De bovenste 90cm is colluviaal materiaal (zie Figuur 10). Het profiel bestaat in de bovenste 35cm uit een ploeglaag, Ap met rood aangeduid op figuur 10. Het onderliggende colluvium (Bw), met blauw aangeduid, vertoont echter wel structuur, maar vertoont ook duidelijke sporen van menselijke activiteit. In deze colluviale laag werden dan ook allerlei vondsten aangetroffen: steentijdartefacten, ijzertijd aardewerk, post middeleeuws rood aardewerk,...

In dit eerste profiel hebben we dus mogelijks twee bewerkingshorizonten. De onderliggende is dus een Cambic horizont (Bw) die overdekt is door meer recent colluvium en de actuele bewerkingshorizont (Ap) vormt.

- WRB-2007: *Endogleyic Cambisol (Colluvic, Siltic) thapto Cutanic Luvisol*
- Bodemsequentie op de Belgische bodemkaart : Ldp

Figuur 10: Links : Foto van het noordwestelijke profiel in werkput 1., Rechts : Ter vergelijking een bodemprofiel sterk gelijkend en met sterke kleurcontrasten.

Het lager gelegen profiel komt overeen met een Ldc bodem. Ook hier is de textuur zandleem. Vanaf 45cm diepte komt er gley voor. Onder de ploeglaag Ap, aangeduid met rood op figuur11, of bovenste bewerkingshorizont komt er een gevlekte textuur B horizon voor: profielontwikkeling: c

- WRB-2007: *Endogleyic Cutanic Luvisol*
- Bodemsequentie op de Belgische bodemkaart : *Ldc*

Figuur 11: Foto van het noordoostelijke profiel in werkput 3.

4.2. Sporen

Het onderzoeksgebied werd onderzocht aan de hand van zes werkputten. Enkel in werkput 4 werd een spoor aangetroffen. Het ging om een ovaal, bruin spoor dat na couperen recent bleek te zijn. Over de rest van het terrein werden geen sporen aangetroffen.

Figuur 12: Foto van spoor 1 in werkput 4.

5. Vondstmateriaal

5.1. Aardewerk

Het aardewerk dat werd aangetroffen bevond zich in de laag colluvium in werkput 1, buiten context. Het betreft aardewerk uit diverse periodes (ijzertijd, post-middeleeuwen).

Figuur 13 : Vondsten in het colluviumpakket uit werkput 1.

5.2. Metaal

De metaaldetectie leverde geen metaalvondsten op.

5.3. Silex

In werkput 1 kwamen vier stukken silex aan het licht. Het gaat om één kling (V1) en drie afslagen (V2-3-4) uit het Mesolithicum of Neolithicum. Rondom de vondsten werd de bodem extra opgeschaafd. Vermoedelijk bevonden deze vondsten zich nog net in de onderlaag van het colluvium.

Figuur 14 : Artefacten in silex uit werkput 1. Vlnr V1 : afgeknotte kling, V2-V3-V4 : afslagen.

6. Analyse en interpretatie

Ondanks het feit dat er in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied archeologische sporen werden aangetroffen en ondanks een gunstige ligging in het landschap, werden tijdens dit vooronderzoek geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Er kwam ook nauwelijks vondstenmateriaal bij de aanleg van de werkputten naar boven, wat voor bepaalde periodes een indicatie zou kunnen zijn naar bewoningssporen toe.

Door het gebrek aan sporen en vondsten kunnen er dan ook weinig tot geen conclusies geformuleerd worden, buiten deze dat er zich vermoedelijk binnen de onderzoekszone nooit bewoning is geweest en dat het terrein nooit in gebruik is genomen ten behoeve van grafrituelen.

7. Besluit en waardering

7.1. Algemeen

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem, uitgevoerd door BAAC bvba in opdracht van Imwo-Invest nv op het terrein aan de Winkelstraat te Volkegem, Oudenaarde, leverde geen archeologisch relevante sporen op. Er kunnen dus geen verdere besluiten getrokken worden uit dit onderzoek met betrekking tot archeologische waarden.

7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

1. *Zijn er sporen aanwezig?*

Er was maar één spoor aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

2. *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

Het spoor was antropogeen van aard.

3. *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*

De bodem was goed bewaard. In het hoogst gelegen deel van het onderzoeksgebied was colluvium aanwezig. Dit doordat dit deel zich aan de voet van een helling bevond, een typische plaats voor colluviumafzetting.

4. *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

Het spoor lag geïsoleerd en maakte dus geen deel uit van een structuur.

5. *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

Het gevonden spoor was van een eerder recente aard.

6. *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van occupatie?*

Wegens het ontbreken van sporen kan hierover geen uitspraak gedaan worden.

7. *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

Deze werden tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

8. *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*

Deze werden tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

9. *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?*

Niet van toepassing.

10. Wat is de impact van natuurlijke/antropogene erosie op de bodem en het bodemarchief op deze valleiwand?

De aangetroffen erosieve pakketten zijn vermoedelijk afkomstig van een gebied buiten het onderzoeksgebied, namelijk van het hoger gelegen oostelijk gebied. Mogelijk is de verstoring op het bodemarchief daar aanzienlijk. Colluviumafzetting in dit onderzoeksgebied is echter gunstig voor het bodemarchief daar deze het afdekken en zo beschermen.

11. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Wegens een afwezigheid van archeologisch relevante sporen dient er geen vervolgonderzoek plaats te vinden.

7.3. Advies

Gezien het geheel ontbreken van archeologisch relevante sporen binnen het onderzoeksgebied adviseert BAAC bvba geen vervolgonderzoek.

8. Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013a: *Kleurenorthofoto's* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/kleurenortho/#> (geraadpleegd op 25 januari 2013).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013b: *Stratengids – Positiebepaling* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/straten/#> (geraadpleegd op 25 januari 2013).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013c: *Digitale bodemkaart Vlaanderen* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#> (geraadpleegd op 25 januari 2013).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2013: *Oudenaarde (Volkegem)* [online], [http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg\(45035\)](http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg(45035)) (geraadpleegd op 25 januari 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013a: *Ferrariskaart 'Audenarde'* [online], http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html, (geraadpleegd op 25 januari 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013b: *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* [online], http://dgtl.kbr.be:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1359467071545~238&locale=nl_BE&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&search_terms=plan%20parcellaire%20audenarde&adjacency=N&application=DIGITool-3&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true (geraadpleegd op 25 januari 2013).

DOV VLAANDEREN 2013: *Databank Ondergrond Vlaanderen* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 6 maart 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013a: *Oudenaarde*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 20214 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20214> (geraadpleegd op 29 januari 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013b: *Oudenaarde*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 21247 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21247> (geraadpleegd op 29 januari 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013c: *Volkegem*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. ID 21259 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21259> (geraadpleegd op 29 januari 2013).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2013a: *Topografische kaart* [online], <http://www.gisoost.be/KLEURENTOPO/> (geraadpleegd op 25 januari 2013).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2013b: *Atlas der Buurtwegen (1841)* [online], <http://www.gisoost.be/ATLASBW/> (geraadpleegd op 25 januari 2013).

Reyns N., Van Staey A., 2013: Archeologisch vooronderzoek Oudenaarde – Rekkemstraat (verkaveling Egypte), *Rapporten All-Archeo bvba 112*, Bornem.

STAD OUDENAARDE 2013: *Leven in de stad. Deelgemeente Volkegem*. <http://www.oudenaarde.be/nl/inwoners/LevenInDeStad/Deelgemeenten/Volkegem.html> (geraadpleegd op 29 januari 2013).

VERHEYE W. & AMERYCKX J.B., 2007: *Bodem & Bodemkunde. Bodemvorming, bodemeigenschappen, de bodems van België, toepassingen*, Gent

9. Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een luchtfoto	8
Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de stratengids	9
Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart	10
Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart.	13
Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart (Lichtpaars: ELPw en/of HQ) 14	
Figuur 6: Aanduiding van het onderzoeksgebied op de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) (1771-1778)	16
Figuur 7: Aanduiding onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (1841).....	16
Figuur 8: Aanduiding onderzoeksgebied op de kadasterkaart van Phillipe-Christian Popp (1855).....	17
Figuur 9: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	18
Figuur 10: Links : Foto van het noordwestelijke profiel in werkput 1., Rechts : Ter vergelijking een bodemprofiel sterk gelijkend en met sterke kleurcontrasten.	19
Figuur 11: Foto van het noordoostelijke profiel in werkput 3.....	20
Figuur 12: Foto van spoor 1 in werkput 4.....	20
Figuur 13 : Vondsten in het colluviumpakket uit werkput 1.	21
Figuur 14 : Artefacten in silex uit werkput 1. Vlnr V1 : afgeknotte kling, V2-V3-V4 :afslagen.....	22

10. Bijlagen

10.1 Lijsten

10.1.1 Sporenlijst

10.1.2 Fotolijst

10.1.3 Vondstenlijst

10.2 Overzichtskaart

10.1. Lijsten

Legende Kleuren

BR	Bruin
GR	Grijs
GE	Geel
OR	Oranje
WI	Wit
BG	Beige
DBR	Donkerbruin
DGR	Donkergrijs

Legende inclusies

AW	Aardewerk
BS	Baksteenspikkels
BSP	Baksteenpuin
CU	Koper
FEVL	Roestvlekken
HK	Houtskoolspikkels
MN	Mangaan
SI	Silex
VL	Verbrand leem
MO	Mortel

...1,2,3	Hoeveelheid van deze inclusie (weinig naar veel)
----------	--

10.1.1. Sporenlijst

Spoornummer	Werkput	Vlak	Vorm	Kleur	Inclusies	Interpretatie	Datering
1	4	1	Ovaal	Bruin	Geen	Recente kuil	Recent

10.1.2. Fotolijst

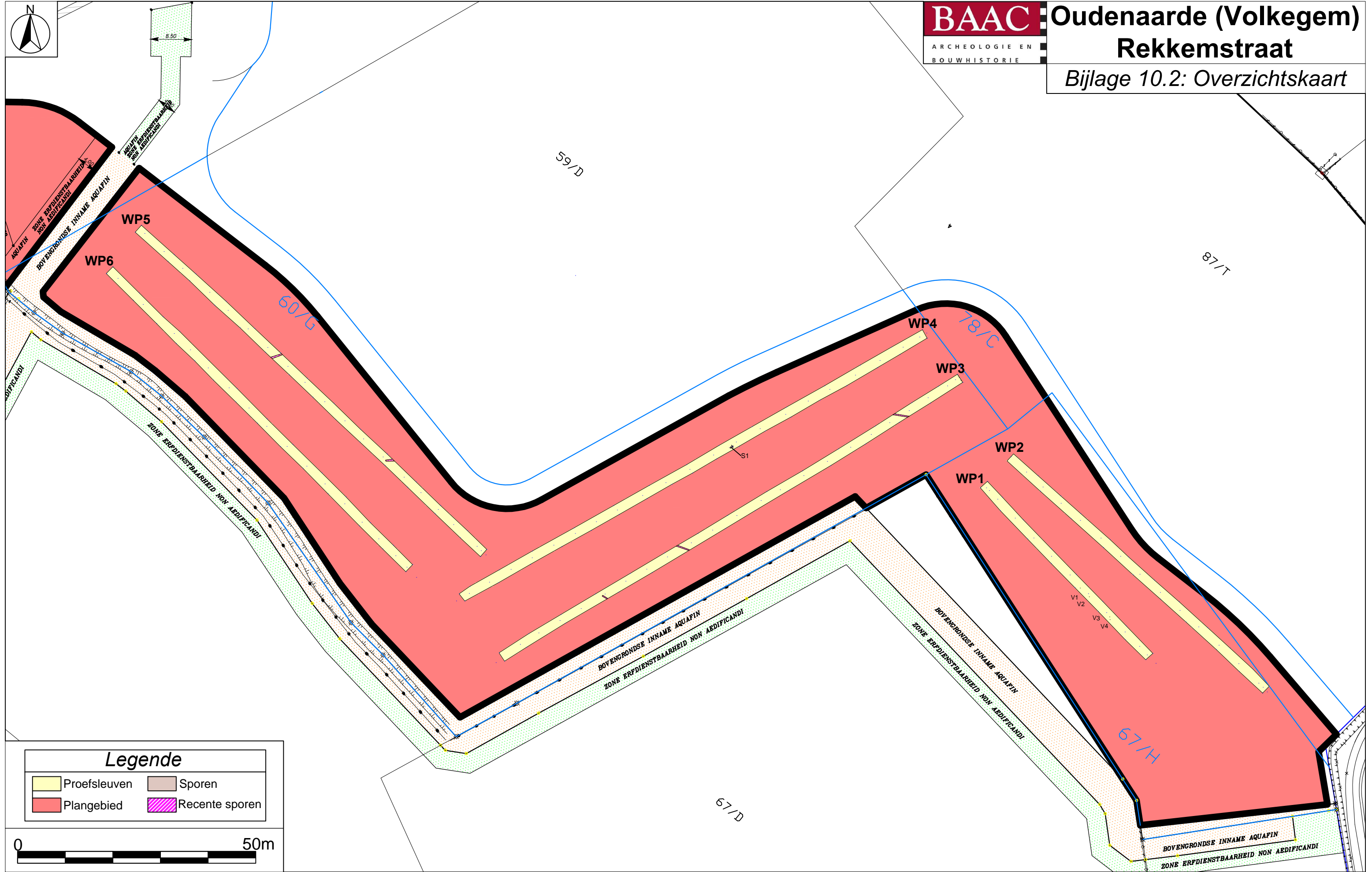
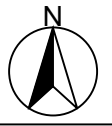
Fotonr.	WP	Oriëntatie	Overzichtsfoto	Spoor	Profiel	Coupe	Opmerkingen	Datum
001			X					18/02/2013
002			X					18/02/2013
003			X					18/02/2013
004			X					18/02/2013
005			X					18/02/2013
006			X					18/02/2013
007			X					18/02/2013
008			X					18/02/2013
009			X					18/02/2013
010			X					18/02/2013
011			X					18/02/2013
012	1	ZO			NW			18/02/2013
013	1	ZO			NW			18/02/2013
014	1	ZO			NW			18/02/2013
015	1	ZO			NW			18/02/2013
016	1	ZO			NW			18/02/2013
017	1	ZO			NW			18/02/2013
018	1	ZO					V3-4	18/02/2013
019	1	NW	X					18/02/2013
020	1	NW	X					18/02/2013
021	1	ZO	X					18/02/2013
022	1	ZO	X					18/02/2013
023	1	ZO	X					18/02/2013
024	1	ZO	X					18/02/2013
025	1	ZO	X					18/02/2013
026	1	ZO	X					18/02/2013
027	1	ZO			NW			18/02/2013
028	1	ZO			NW			18/02/2013
029	1	NW					V1-2	18/02/2013
030	2	NW			ZO			18/02/2013
031	2	NW			ZO			18/02/2013
032	2	ZO	X					18/02/2013
033	2	ZO	X					18/02/2013
034	2	ZO	X					18/02/2013
035	2	ZO	X					18/02/2013
036	2	ZO	X					18/02/2013
037	2	ZO	X					18/02/2013
038	2	NW	X					18/02/2013
039	2	NW	X					18/02/2013
040	3	ZW			NO			18/02/2013

041	3	ZW			NO			18/02/2013
042	3	ZW			NO			18/02/2013
043	3	ZW			NO			18/02/2013
044	3	NO	X					18/02/2013
045	3	NO	X					18/02/2013
046	3	NO	X					18/02/2013
047	3	ZW					drainage	18/02/2013
048	3	ZW					drainage	18/02/2013
049	3	NO	X					18/02/2013
050	3	NO	X					18/02/2013
051	3	NO	X					18/02/2013
052	3	NO	X					18/02/2013
053	3	NO					drainage	18/02/2013
054	3	NO					drainage	18/02/2013
055	3	NO					drainage	18/02/2013
056	3	NO	X					18/02/2013
057	3	NO	X				drainage	18/02/2013
058	3	NO	X				drainage	18/02/2013
059	3	ZW	X					18/02/2013
060	3	ZW	X					18/02/2013
061	4	NO	X					18/02/2013
062	4	NO	X					18/02/2013
063	4	NO	X					18/02/2013
064	4	NO	X					18/02/2013
065	4	NO	X					18/02/2013
066	4	NW		1				18/02/2013
067	4	NW		1				18/02/2013
068	4	NO	X					18/02/2013
069	4	NO	X					18/02/2013
070	4	NO	X					18/02/2013
071	4	NO	X					18/02/2013
072	4	ZW	X					18/02/2013
073	4	NO		1		X		18/02/2013
074	4	NO		1		X		18/02/2013
075	5	NW			ZO			18/02/2013
076	5	NW			ZO			18/02/2013
077	5	ZO	X					18/02/2013
078	5	ZO	X					18/02/2013
079	5	ZO	X					18/02/2013
080	5	ZO	X					18/02/2013
081	5	ZO	X					18/02/2013
082	5	ZO	X					18/02/2013
083	5	ZO	X					18/02/2013

084	5	NW	X					18/02/2013
085	5	NW	X					18/02/2013
086	6	ZO			NW			18/02/2013
087	6	ZO			NW			18/02/2013
088	6	NW	X					18/02/2013
089	6	NW	X					18/02/2013
090	6	NW	X					18/02/2013
091	6	NW	X					18/02/2013
092	6	NW	X					18/02/2013
093	6	ZO	X					18/02/2013

10.1.3. Vondstenlijst

Vlak	Spoornummer/ losse vondst	Materiaalsoort	Determinatie	Datering
1	vondst 1	natuursteen	artefact uit silex : afgeknotte kling	Laat Mesolithicum- Neolithicum
1	vondst 2	natuursteen	artefact uit silex : sterk verbrande afslag	Mesolithicum - Neolithicum
1	vondst 3	natuursteen	artefact uit silex : afslag met gebruiksretouche op distaal gedeelte	Mesolithicum - Neolithicum
1	vondst 4	natuursteen	artefact uit silex : afslag	Mesolithicum - Neolithicum
boven vlak 1	aanlegvondsten colluvium	aardewerk	ijzertijd aardewerk, rood aardewerk, dakpan rood, ijzeren nagel	ijzertijd, post middeleeuws

Legende

	Proefsleuven		Sporen
	Plangebied		Recente sporen

